

Osvrt na broj pristupa i rezultate državne mature iz Grčkog jezika 2010-2016

Neven Jovanović

*Odsjek za klasičnu filologiju,
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu*

Ninoslav Zubović

*Odsjek za klasičnu filologiju,
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu*

Državna matura u Hrvatskoj, kako postoji od 2010, obično se promatra na razini individualnog uspjeha (koji znači uspješan završetak gimnazije i omogućava upis sveučilišnog studija), na razini uspješnosti pojedine škole (koliko je đaka položilo) ili pojedinog predmeta (koji je ispit bio najteži). No, moguć je još jedan pogled na maturu; onaj s aspekta struke. Takav pogled pokazuje gdje smo i što možemo očekivati – ne u vlastitom razredu ili vlastitoj školi, nego na razini čitave zemlje. Zato su stručne analize kako sadržaja, tako i rezultata ispita državne mature uobičajene u predmetima poput matematike, fizike, pa i pojedinih stranih jezika.¹ Time potaknuti, ovdje ćemo se osvrnuti na podatke o rezultatima, tj. o broju pristupnika (ukupnom i po školama) te o njihovom uspjehu na ispitu državne mature iz Grčkog jezika u razdoblju od 2010. do 2016. (s nekim podacima i za sljedeće dvije godine, 2017–2018).² Podaci upućuju na zabrinjavajuću tendenciju pada broja pristupnika i prekida kontinuiteta u školama iz kojih se pristupa, na zabrinjavajuću tendenciju nedovoljne pripremljenosti za ispit, ali i na to da je sam ispit dovoljno lagan da ga veći broj pristupnika u čitavom ovom razdoblju vrlo uspješno rješava.

Broj pristupnika. Ukupan broj pristupnika na ispitu državne mature iz Grčkog jezika u Hrvatskoj u razdoblju 2010–2018 pokazuje *tablica 1*. Iz nje je vidljivo da je prvih godina broj pristupnika rastao sve do 53 (2012), nakon čega počinje pad, i to dosljedan, bez oscilacija. Godine 2017. pristupilo je 20 kandidata, 2018. samo 14. To su najniži brojevi u čitavom razdoblju (ujedno i povod koji je doveo do ovog osvrta).

Godina	Broj pristupanja
2010	27
2011	29
2012	53
2013	44
2014	42
2015	34
2016	30
2017	20
2018	14

Tablica 1: broj pristupanja ispitu državne mature iz Grčkog jezika 2010–2018 (izvor: NCVVO)

¹ Usporedi npr. Kapović et al. 2019 (opća statistička i psihometrijska analiza); Jokić et al. 2011 (Fizika); Bajrović 2019 (Matematika); Bagarić Medve i Berkec 2016 (Njemački jezik).

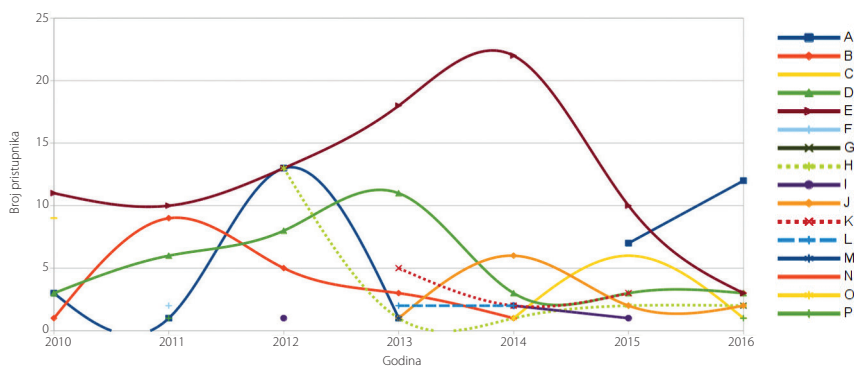
² Podatke smo dobili ljubaznošću Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO). Upozoravamo ovdje da je jedan od autora dugogodišnji član skupine koja sastavlja ispit državne mature iz Grčkog jezika, dok je drugi dugogodišnji recenzent tih ispita.

Broj pristupnika prema školama pokazuju *tablica 2* i *grafikon 1*. Nazive ustanova zamijenili smo nasumičnim slovima abecede, jer nas zanimaju prvenstveno trendovi i tendencije. Valja ipak napomenuti da od 16 ustanova gimnazije nisu samo M (jedan pristupnik u sedam godina) i P (dva pristupnika u sedam godina), dok je od preostalih 14 gimnazija njih 11 u nazivu imalo riječ „klasična” (jedna je u ovom razdoblju promijenila naziv, izostavljajući upravo tu riječ).

Godina	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Ukupno
2010	3	1	9	3	11												27
2011	1	9		6	10	2										1	29
2012	13	5		8	13			13	1								53
2013	1	3		11	18	1		1		1	5	2	1				44
2014		1	1	3	22			1	2	6	2	2		1	1		42
2015	7		6	3	10			2	1	2	3						34
2016	12	3	1	3	3	1	2	2		2						1	30
Ukupno	37	22	17	37	87	4	2	19	4	11	10	4	1	1	1	2	259

Tablica 2: broj pristupanja ispitu državne mature iz Grčkog jezika 2010–2018 po ustanovama (podaci: NCVVO)

Zapažanja. Premda smo izvijestili da, gledajući opću sliku, broj pristupnika počinje padati nakon 2012, većina gimnazija (A, C, D, E, J, K, L, I, H) najbolje uspjehe postiže nakon te godine. Ne brojeći izolirane slučajeve, samo jedna škola (B) najviše pristupnika ima ranije (pritom se kontinuitet pristupanja na B prekida 2015), a jedna (H) ih najviše ima upravo 2012. Sedam škola po prvi put ima pristupnike nakon 2012. (G, J, K, L, M, N, O); to je svakako ohrabrujuće.

Grafikon 1: Pristupnici maturi iz Grčkog po ustanovama (označene slovima abecede; izvor podataka: NCVVO)

Kontinuitet od početka državne mature održavaju samo dvije gimnazije, E i D. Kasnije su ga uspjele uspostaviti još dvije, H (od 2012) i J (od 2013). Dvije škole koje su izgubile kontinuitet uspješno su ga obnovile: A, s jednom godinom prekida (2014), a potom s impresivnim rastom narednih godina, i C, nakon čak tri godine prekida,

2011–2013. Možda se uspješna obnova može očekivati i kod već spomenute gimnazije B (prekid 2015, obnova sljedeće godine).

Kontinuitet nije ostvarilo (tj. imaju više od jednog prekida tijekom sedam godina) osam ustanova (F, I, K, L, M, N, O, P).

Deset ili više pristupnika u jednoj godini – vrlo dobar rezultat u okvirima Grčkog jezika na državnoj maturi – imale su četiri ustanove: A (dvaput), D, E (šest puta; ova je škola ostvarila ujedno i najviši broj pristupnika, 22, ali i dramatičan pad na samo tri pristupnika u 2016) te H.

Distribucija rezultata. *Tablica 3* i *grafikon 2* prikazuju distribuciju ocjena, tj. postotka riješenosti ispita, po godinama. Budući da je Grčki jezik na državnoj maturi izborni predmet, da ga đaci odabiru po sklonosti i nadajući se boljem uspjehu, očekujemo negativno asimetričnu distribuciju (s više boljih rezultata, razvučenu u negativnom smjeru). Prag prolaznosti (za ocjenu dovoljan) u razdoblju 2010–2018 kreće se između 25 (2011–2012) i 36,36 (2014) posto riješenosti ispita; u razdoblju 2015–2018 on je konzistentno na 35.³

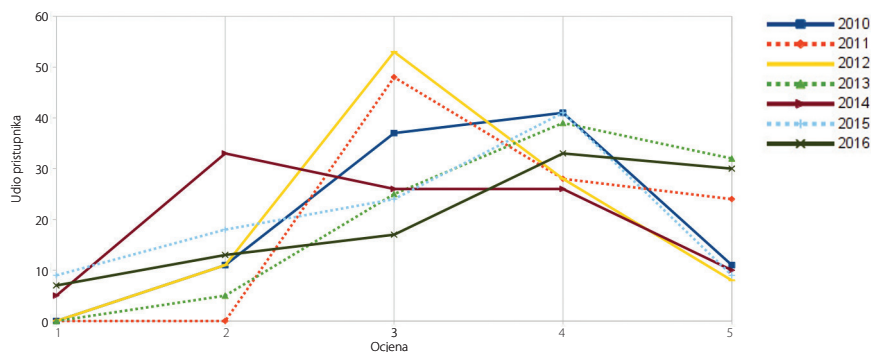
Godina	1	2	3	4	5	Ukupno	Prosječna ocjena
2010	0	3	10	11	3	27	3,52
2011	0	0	14	8	7	29	3,76
2012	0	6	28	15	4	53	3,32
2013	0	2	11	17	14	44	3,98
2014	2	14	11	11	4	42	3,02
2015	3	6	8	14	3	34	3,24
2016	2	4	5	10	9	30	3,67

Tablica 3: broj ostvarenih ocjena na ispitu državne mature iz Grčkog jezika 2010–2016 (podaci: NCVVO)

Zapažanja. Uspjeh na prvoj državnoj maturi, 2010, podudara se s našim očekivanjima; najviše je pristupnika dobilo ocjene dobar i vrlo dobar (prosječna ocjena 3,5). Sljedeće su dvije godine, čini se, sastavljači ispita zaključili da ga mogu malo postrožiti, te je najčešća ocjena dobar (ali prosječne ocjene su 3,7, odnosno 3,3); udio vrlo dobrih i odličnih još uvijek je veći od udjela dovoljnih (kojih 2011. uopće nema); nedovoljnih nema (prag prolaznosti je, sjetimo se, 25–27,71%). Godine 2013. distribucija je opet negativno asimetrična, s vrlo visokom prosječnom ocjenom (3,9; prag prolaznosti 27,27%). Do preokreta dolazi 2014, kad je distribucija pozitivno asimetrična (pritom najviše ima ocjena dovoljan) i po prvi se put javljaju padovi na maturi (dvije nedovoljne ocjene, prosječna 3,0; prag je 36,36%). Sastavljači ispita ove su promjene očito bili svjesni, jer su sljedeće dvije godine rezultati opet ostvarili negativno asime-

³ Prag za ocjenu odličan varira između 82% (2015–2018) i 90,36% (2010) riješenosti ispita; iznad 85% bio je u godinama 2010–2013.

tričnu distribuciju (2016. je čak približno jednak broj ocjena vrlo dobar i odličan, 33 i 30). Zadaci su, po svemu sudeći, postali lakši – ali i dalje se javljaju nedovoljni (prag je od 2015. dosljedno na 35%). Nedovoljan uspjeh pri vanjskom vrednovanju predmeta koji je na maturi izborni te su se pristupnici za nj sami odlučili znači da đaci nisu uspjeli steći potrebna znanja i vještine – a da toga sami nisu svjesni; o svojim kompetencijama nemaju, dakle, ni adekvatnu predodžbu ni adekvatnu informaciju.

Grafikon 2: udio ostvarenih ocjena po godinama

Zaključci. Tendencija dramatičnog pada broja pristupanja nakon 2012. (od 53 te godine, do 14 2018), kao i problemi s kontinuitetom pristupanja iz godine u godinu (mada neke škole kontinuitet uspješno iznova uspostavljaju), ukazuju na opći pad interesa za grčki. Taj je pad vidljiv i drugdje u našem obrazovnom sustavu (nepopunjavanje kvota na sveučilištima) i drugdje u Evropi (na primjer, u Francuskoj). Ovo je znak za uzburku za stručnu udruhu. Francusku smo spomenuli upravo zato što u toj zemlji djeluje nekoliko strukovnih inicijativa koje intenzivno promoviraju učenje klasičnih jezika i upoznavanje antičkog svijeta, kao i novo promišljanje toga učenja i njegove svrhe.⁴

Broj pristupanja državnoj maturi iz Grčkog jezika opada od 2012, ali dodatni – možda još i veći – razlog za zabrinutost jesu nedovoljne ocjene (pad na ispitu) koje se javljaju od 2014. Spoj nepovoljnih tendencija zajedno stvara neugodnu povratnu spregu. Pristupnika ima manje, a među njima se pojavljuju nedovoljno spremni; to može Grčkom jeziku donijeti neželjenu reputaciju „teškog”. Pragovi prolaznosti i distribucija rezultata ukazuju, smatramo, upravo na suprotno; ispiti državne mature iz Grčkog jezika po sadržaju su zapravo lagani. Potvrđuju to tri momenta: za prolaz je potrebno tek nešto više od trećine mogućih bodova; dobri su rezultati iz godine u godinu prisutni u dosljedno visokom udjelu; distribucije su rezultata negativno asimetrične. Ono što je važno da bismo utjecali na preokretanje ili ublažavanje nepovoljnih tendencija bilo bi motivirati đake da odabiru Grčki jezik kao izborni pred-

⁴ Usp. npr. *Arrête ton char* 2019.

met na državnoj maturi – osobito u klasičnim gimnazijama, čiji je identitet određen upravo učenjem grčkog i latinskog – ali pružajući đacima, istovremeno, realnu informaciju o njihovim jezičnim kompetencijama, kako bi se izbjegli padovi na maturi. I za motiviranje i za realniju procjenu kompetencija prilika se otvara kurikularnom reformom koja je upravo u tijeku; na nastavnicima i stručnoj udruzi ostaje da se tom prilikom okoriste.

Bibliografija

- Arrête ton char. 2019. *Arrête ton char – Langues & Cultures de l'Antiquité*. <<https://www.arretetonchar.fr/>> (pristup 10. studenoga 2019).
- Bagarić Medve, Vesna i Silvija Berkec. 2016. Komunikacijska jezična kompetencija studenata na početku studija njemačkoga jezika i književnosti. *Strani jezici*, 45/1: 4–22. <<https://hrcak.srce.hr/183659>> (pristup 10. studenoga 2019).
- Bajrović, Vinko. 2019. Ispit iz matematike na državnoj maturi post festum. *Acta mathematica Spalatensia. Series didactica*. 2/1:1-9. <<https://doi.org/10.32817/am-ssd.2.2.9>> (pristup 10. studenog 2019).
- Jokić, Boris; Zrinka Ristić Dedić; Josip Šabić. 2011. *Analiza sadržaja i rezultata ispita državne mature iz Fizike*. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja i Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.
- Kapović, Iva; Marija Džida; Josip Novak; Natalija Ćurković. 2019. *Statistička i psihometrijska analiza ispita državne mature u školskoj godini 2017./2018*. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

